

uživali kdaj njih sovražniki ali drugi narodi na širnem svetu.

„Predspev“ je bil prvič natisnjen l. 1824. kot nekak uvod v prve tri dele slavnega dela „Slavy dcera“, spisal pa ga je že nekaj let poprej v Jeni, kjer je bival Kollár kot bogoslovec in slušatelj vseučilišča. Ta pokrajina je res pravo pokopališče Slovanov! V okolici bivajo še zadnji ostanki nekdanj mogočnih lužiških Srbov; drugo je že vse ponemčeno. Samo slovanska imena rek, gorâ, mest in vasi nam še pričajo, da so se tu razprostirale nekdanj mogočne slovanske države s srečnimi, imovitimi prebivavci. No, temu blagostanju je naredila kmalu konec zavistna, divja in neusmiljena Tevtona, ki je z oboroženo silo pridrla v te krajine ter si podjarmila ondi stanujoče miroljubne, pobožne in gostoljubne Slovane. Tako je prišlo, da „sedaj zastonj moje oko v Slaviji Slavo išče“, kakor toži Kollár. O Slovanih, „ki so učili Evropo poljedelstva, umetnosti, roko-delstva in brodarstva“, sedaj v teh krajih ni ne duha ne sluha; vse je ponemčeno. Narava jenska je sicer ostala še ista, še vedno vabi in mika mimoidočega potnika s svojo milino, a srca so drugačna, duhovi so mrzli. Vse to pa, beda in zaničevanje, preganjanje in zatiranje, vse se bo enkrat končalo. Zopet bo vstala Slava v vsej svoji

kraljevski časti, ker „čas k zmagi vede pravico“, kakor nam kliče pesnik poln upa v bodočnost.

Kollárjev „Predspev“ govori sicer le o minulosti polabskih Slovanov, in pesnik opeva v njem le vejico slovanskega naroda, vendar je njegova misel vseslovanska in se ozira tudi na vse druge Slovane, na celo mogočno slovansko pleme. Pevec nam kaže pot pravice, zavrača zmote poedincev ter prerokuje slavno bodočnost. In v tem je vsa velikost, ves mogočni vpliv Kollárjev! Ne v nenravni sili, ampak v spoznanju samega sebe, v neutrudnem delu in v zupanju vidi pesnik srečo naroda slovanskega in njegovo rešitev.

Razen svojih pesniških del je spisal Kollár celo vrsto drugih razprav, med katerimi imajo za nas največjo veljavo filološki, arheološki in mitološki spisi. V njih se kaže navdušenega Slovana, katerega vodi rodoljubno srce tudi pri znanstvenih preiskavah. Zato dandanes pač te razprave nimajo več znanstvene vrednosti, a za slovanstvo so velikega zgodovinskega pomena.

Petdeset let je minilo od njegove smrti. Koliko izprememb se je zgodilo v tem času! Pri vsem realizmu sedanje dobe pa je dobro, da se osvežimo z mladim idealizmom, ki je navduševal naše preroditelje.

## Pobožne želje.

|                                                                                                                                          |                                                                                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Tam, kjer valovi reke bistre<br/>pozdravljajo moj rodni krov,<br/>tam, kjer pobira smrt filistre,<br/>poganja zarod čvrst in nov:</p> | <p>tam bi se zopet rad vdomovil,<br/>za svet bi se ne zmenil nič,<br/>od vseh verig bi se poslovil<br/>in prosto živel kakor ptič!</p> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

A to so le pobožne želje,  
nič drugega — in niti to —  
ljudem zavidnim na veselje  
dal tudi željam sem slovo!

Anton Medved.